

บทคัดย่อ (Abstract)

เรื่อง โครงการรูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
ที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา
(The Educational Management Model of the Ecclesiastical School - General
Education Section that Respond to the Communities Development and Inherited
Buddhism)

ผู้วิจัย นายธวัชชัย จันจุฬา และคณะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาตอบสนองต่อชุมชนและพระพุทธรศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขข้อจำกัดในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพถอดบทเรียนการดำเนินงานโรงเรียนปริยัติธรรมคุณจำนวน 4 แห่ง ประกอบไปด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรมบาลีสาธิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โรงเรียนปริยัติธรรมวัดทองม ต.เมืองแหง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ โรงเรียนปริยัติธรรมวัดหนองบัว ต.เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย และ โรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสตร์ ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลมีผลการวิจัยดังนี้

1.รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพุทธศาสนา ดดยให้นักเรียนมีการกระบวนการปฏิบัติการจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร

2.เป้าหมายของการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนปริยัติธรรมที่ 4 แห่งมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มี

ฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็ก เน้นการสามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ในสังคม และพุทธศาสนาได้

3. การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา พบว่าแต่ละโรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีแนวทางการระดมทุนจากข้างนอกในลักษณะของการบริจาค จัดโครงการหรือกิจกรรมตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จัดผ้าป่าสามัคคีจากศิษย์เก่า นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนที่อยู่รอบบริเวณวัดยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทุนและทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สนับสนุนข้าปลา อาหาร ครูสอน เป็นต้น

4. ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ พบว่ามี 4 ประการ กล่าวคือ (1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษา (2) งบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งนับได้ว่ายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (4) ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ปัจจัยทั้ง 4 ประการที่กล่าวมานั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์